

Könyvtár az „angyalok földjén“

1971. OKT. 9.

„... Valamikor ez már a város peremének számított. Itt kezdődött a préri. Néhány magas épület állt a környéken, de amerre a szem ellátott, alig egy-két emeletes ház törte meg a földszintes birodalom méla egyhangúságát. Az emberek is „földszintesek” voltak: látóhatárunk nem terjedt messzire. Kocsma kocsmát ért. Az italmérés volt a fórum, itt találkoztak, itt „dühöngtek”. Nyoma van ennek még most is. Már mint az emberekben. Mondom, ez volt a város pereme. Minden értelemben, nemcsak földrajzilag. Aki itt élt, aki a környék átlagembereinek életét tengette: nem érezhette magát városinak. Nem is lehetett büszke rá. Mert a városból csak azt kapta, ami rossz, ami kényelmetlen, ami egészségtelen, ami embertyomorító.

Én akkor éreztem először, hogy valami megváltozik, amikor ide telepítették Angyalföld legnagyobb közkönyvtárát. Mert ez már az a bizonyos „angyalok földje”. Angyalföld közepe. A Lehel út és a Dózsa György út sarka, ahol helyet kapott a könyvtár — szüköset, mert itt még minden szükösen van — valamikor legfeljebb forgalmi csomópont státuszára tarthatott igényt. Ma azt hiszem, a kerület kulturális életének egyik központja.

Nyugdíjas öregúr, papos kinézetű, szálfaegyenes férfi mesél nekem Angyalföldről, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 4. számú fiókkönyvtárának környékéről. — Nem tartanám jogosnak, hogy az én nevemet kiírja — mondja —, van ebben a könyvtárban anynyi név, annyi kincs, inkább azokról beszéljünk.

A könyvtár 1952-ben nyílt meg, ötezer kötettel. A tizenkilenc esztendő alatt „felnőtt” lett: ma már húszezer kötet várja a környék majd háromezer olvasóját. De a „felnőtt” meg mindig kamaszszóháttal visel: szükösen van. A 110 négyzetméter alapterületet rég kinötte: legalább ötszáz négyzetméternyi hely kellene, hogy a tárolás, a raktározás gondjait meg lehessen oldani, hogy megnyithassák végre a régóta esedékes olvasótermet, hogy megteremtsék a lehetőséget a klubszerű foglalkozásokra, hogy ne kelljen helyiségek, termek után nézni, amikor ismeretterjesztő irodalomnépszerűsítő előadásokat tartanak.

— És még folytathatnám a sort, miért kívánunk több helyet — mondja Jellinek Lászlóné, a könyvtár vezetője. — Hiszen az olvasószolgálati tevékenységhez is több hely kell, kellene. Helyet kívánnak a „szabadpolcok” és hely kellene a könyvtáron belüli hatékonyabb propagandamunkának is.

Munkáskerület - centrumában van a könyvtár: az olvasók egyharmada fizikai dolgozó. Másik harmada nyugdíjas: zömük a környező gyárakból, ipartelepekről ment nyugdíjba. A fennmaradó harmad részben háztartásbeli és az alkalmazott, nagyobb részben ipari tanuló, középiskolás. A könyvtár a kerület és a MUM-intézetével szocialista szerződést kötött: könyvvel, külön ajánló munkával, előadásokkal, kiállítással és más propaganda-rendezvényekkel segíti a környék munkásművelődését.

Csúcsforgalmi időben, csütörtökön délután voltam a könyvtárban. Az olvasók nagy része először nem is könyvet keres, hanem azt a könyvtárost, aki múltkor is segített választani, aki két hete is „olyan jó könyvet adott”.

A könyvtár vezetője évtizedek óta dolgozik a szakmában, emlékeiről beszél.

— Többször meghatódtam már, ahogy egy-egy olvasó beszélt a könyvekről, a könyvről, a könyvtárról. De ami a múltkor történt, azt hiszem, páratlan a maga nemében. Egyik olvasóm egy olyan könyvet kért, amelyben olyan képv. van, ami bemutatja Atlaszt, amint tartja a földgolyót. Időbe telt, amíg megtaláltam és a kezébe adhattam. Három hét múlva a fiatalember

visszahozta a könyvet és ideadott egy magakészíttette plakettet: az Atlasz-ábrázolást domborította egy rélzemere.

Egy húszezer kötetes könyvtár manapság már egy kicsit — üzem. „Normákkal dolgozik” — tudni kell, hogy egy olvasó igényeinek kielégítése mibe kerül, mi lenne az optimális, milyen költség- és munkakihatásai lehetnek az újabb kezdeményezéseknek. Tevékenységét a módszeresség jellemzi: az újabb olvasók toborzása és a régi megőrzése cél tudatos munkát kíván — és mint a SZOT ismert állásfoglalásából is következik — bizonyos koordinátságot az üzemi könyvtár, illetve a művelődésüggyel. Ennek megfelelően saját munkáját is állandóan elemzi, amely a fizikai dolgozók gyermekeinek olvasmányait, olvasókulturáját, irodalmi érdeklődését mérte fel. A középiskolába került munkásgyermekek olvasószociológiai feltérképezése volt a cél.

Jellinek Lászlóné, könyvtárvezető búcsúzóul azt mondja:

— Azt hiszem itt az ideje annak, hogy valóban többet tegyünk a fizikai dolgozók gyermekeiért. Azért mondom, hogy itt az ideje, mert szerintem a lehetőségek még sokkal nagyobbak. A SZOT állásfoglalás is, az állami és mozzalmi közműveléssel kapcsolatos határozatok is többet követelnek. Véleményem szerint most az lenne a feladatunk, hogy sok rögtönzés helyett hozzáfogjunk a segítés módszereinek valóban tudományos igényű kidolgozásához. Ha ez a probléma speciális pedagógiai módszerek kialakítását követeli meg az iskolában, akkor áll ez a könyvtárakra is. **Krajczár Imre**